

Utsädesmängd och radavstånd i åkerböna

L7-661 2012

FÖRSÖKSVÄRDAR:

Lars Håkansson, Tågarp
Lars Brunnström, Ödåkra
Anders Wijk, Ödåkra
HS Logården, Grästorps (Västra Götalands län)

SORT

Gloria
Tattoo
Alexia
Gloria

Finansiering av försöken: Skåneförsöken och Försök i Väst genom medel från SLF.

SAMMANFATTNING

”HÖGRE UTSÄDESMÄNGD GER HÖGST SKÖRD - LÄGRE GER HÖGST NETTO”

Fyra utsädesmängder i åkerböner har provats i en riksomfattande försöksserie vilken inleddes 2011. Högst skörd har utsädesmängden med 80 frö/m² gett under 2012, men i sammanställningen av de två första försöksåren har utsädesmängden med 60 frö/m² gett högst skörd. Den lägsta utsädesmängden, 20 frö/m², har inte kunnat hävda sig i avkastning. I försöken har även utsädesmängden 40 frö/m² provats som radsådd med en konventionell såmaskin. Avkastningen ligger lägre vid radsådd än vid sådd av 40 frö/m² som bredsådd. Både utsädesmängd och radavstånd har en mycket liten inverkan på övriga egenskaper och de uppnådda skillnaderna är absolut inte statistiskt säkerställda. Lönsamhetsberäkningar har gjorts där brutto-intäkten har minskats med kostnaden för utsädet. Högst nettointäkt har 60 frö/m² gett, mycket tätt följd av 40 frö/m², ett resultat som uppnås både 2012 och i tvåårssammanställningen. Den högsta utsädesmängden, 80 frö/m², skiljer sig högst betydligt i nettointäkt både från 60 och 40 frö/m². Radsådd med 40 frö/m² har lämnat ett likvärdigt netto som 80 frö/m² i den bredsådda varianten.

INLEDNING OCH BAKGRUND

Odlingen av åkerböner är återigen i ökande. Anledningen är främst ett önskemål från husdjursproducenter om ett inhemskt proteinfoder som förhoppningsvis kan ersätta soja i foderstaten. Åkerböner har i stort sett odlats på samma vis under de senaste fyrtio åren inom det konventionella jordbruket och det måste nog konstateras att mycket få insatser har gjorts för en utveckling av odlingstekniken. Genom de försämrade möjligheterna till en effektiv kemisk ogräsbekämpning i åkerböner har intresset för radsådd ökat även hos konventionella odlare under senare år. Bakgrunden till denna försöksserie är därför att prova olika såtekniker av åkerböner. Årets försöksplan återfinns i tabell 1. I denna försöksserie har utsädesmängden utgått från den vanligtvis rekommenderade utsädesmängden, 60 frö/m². Utöver 60 frö provas därefter även 80, 40 och 20 frö/m², allt som bredsått, samt 40 frö/m² som radsått med en konventionell såmaskin. I lönsamhetsberäkningen är priser använda som varit förhärskande under 2012. Kostnaden för sådd ingår inte i de ekonomiska beräkningarna eftersom de är likvärdiga oavsett såteknik.

Tabell 1. Odlingsteknik åkerbönor 2012

led	RAD - AVSTÅND	UTSÄDE					
		grobara frö/m ²	tkv g	grobarhet %	utsädesmängd kg/ha	utsädeskostnad	
						kr/ha	skillnad kr/ha
D	bredsådd	80	555	88	510	2611	-655
C	bredsådd	60	555	88	382	1956	0
B	bredsådd	40	555	88	255	1306	650
A	bredsådd	20	555	88	127	650	1306
G	radsådd	40	555	88	255	1306	650

Radavstånd bredsådd: 13,5 cm Skåne, 12,5 cm Västergötland
 Radavstånd radsådd: 40,5 cm Skåne, 50,0 cm Västergötland

C2 utsäde kr/kg 5,12
åkerböna kr/kg 2,20

RESULTAT OCH DISKUSSION

Tabell 2

radavstånd		AVKASTNING						INTÄKTER			
		grobara frö/m ²	Tägarp	Ödåkra	Fleninge	Vara	medel 4 försök		medel 4 försök		
			M 524/12 kg/ha	M 522/12 kg/ha	M 523/12 kg/ha	R 716/12 kg/ha	2012		brutto	netto *	
bredsådd	80	3 220	6 280	4 160	5 090	4 690	102	10 313	7 701	95	
bredsådd	60	2 620	6 380	4 590	4 760	4 590	100	10 093	8 137	100	
bredsådd	40	2 150	6 270	4 060	4 560	4 260	93	9 372	8 066	99	
bredsådd	20	1 590	4 430	3 440	3 570	3 260	71	7 167	6 516	80	
radsådd	40	1 950	5 720	3 700	4 000	3 840	84	8 454	7 148	88	
		P-värde		0,0003							
		CV		6,6							
		LSD		420							

* nettointäkten beskriver bruttointäkten i kr/ha minskat med utsädeskostnaden

Försöksledet med utsädesmängden 80 frö/m² gett högst avkastning. Avkastningsskillnaden från 80 frö/m² mot de lägre utsädesmängderna är dock inte säker förrän vid 40 frö/m². Bästa ekonomiska nettoresultat uppvisar 60 frö/m² med 40 frö/m² strax därefter. En ytterligare höjning av utsädesmängden har inte varit ekonomiskt försvarbart under 2012. En ytterligare höjning av utsädesmängden leder också till tekniska svårigheter att hantera stora mängder utsäde som ska passera en såmaskins utmatningssystem, med ökad risk för havrier som klart överhängande.

Tabell 3. Odlingsteknik åkerbönor 2011- 2012

radavstånd	grobara frö/m ²	AVKASTNING		INTÄKTER		
		medel 8 försök		medel 8 försök		
		kg/ha	rel	brutto kr/ha	netto* kr/ha	rel
bredsädd	80	5 021	99	10 838	8 453	92
bredsädd	60	5 069	100	10 940	9 152	100
bredsädd	40	4 779	94	10 335	9 142	100
bredsädd	20	3 551	70	7 695	7 100	78
radsädd	40	4 317	85	9 358	8 166	89
	P-värde	0,0000				
	CV	6,1				
	LSD	300				

* nettointäkten beskriver bruttointäkten i kr/ha minskat med utsädeskostnaden

I tabell 3 redovisas resultatet sammanställt från de två inledande åren i försöksserien. Högst avkastning och högst nettointäkt har utsädesmängden 60 frö/m² resulterat i. I tvåårssammanställningen är utsädes tusenkornvikt och grobarhet beaktat från de enskilda försöksplatserna, medan prissättningen är den som gällt under 2012.